

Broj: 01-330/2018-p
Podgorica, 4.07.2018. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog postupka po pritužbi daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. XX, iz Podgorice, direktorica Škole za osnovno baletsko obrazovanje „Princeza Ksenija“, iz Podgorice, podnijela je pritužbu na rad Ministarstva prosvjete. U pritužbi je navedeno: da je Škola osnovana 2004. godine u Baru; da je saglasno Zakonu, Škola stekla pravo na finansiranje – sufinansiranje iz Budžetskih sredstava; da je to pravo Škola ostvarivala pet godina; da je od 2010 godine do 2015. godine, škola sufinansirana na osnovu zaključenih ugovora o finansiranju, da je dala izvanredne rezultate, koji su poznati široj crnogorskoj javnosti, kao i međunarodnoj sceni; da od 2015-te godine, bez obrazloženja Škola ostaje bez sredstava iz Budžeta; da je poslednje tri godine uz velike napore svih relevantnih adresa Škola ipak opstala i napravila velike korake i rezultate; da je dana, 11.12.2017 godine na sjednici Skupštinskog odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, donijet Zaključak da se Školi dodijele sredstva iz Budžeta; da je sjednici prisustvovao i ministar Damir Šehović, koji je dao saglasnost na odluku Odbora; da se međutim, navedeni Zaključak do danas nije implementirao; da se ona tim povodom, **29.01.2018.** godine, obratila Ministarstvu prosvjete, dopisom u vezi sprovođenja Zaključka Skupštine; da nije dobila odgovor; da se, takođe i otvorenim pismom obratila Ministru prosvjete, dana 11.04.2018. godine; da od Ministarstva prosvjete do danas, nije dobila odgovor.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i aktom br. 01-330/18 od 23.04.2018. godine, zatražio izjašnjenje od Ministarstva prosvjete.

3. Ministarstvo je Zaštitniku dostavilo izjašnjenje br. 023-656/2018-2 od 3.05.2018. godine, (Zaštitniku dostavljeno 11.05.2018. godine) u kojem se navodi: da je odredbom člana 139 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Sl. List RCG“ br. 64/02,...“Sl. list CG“ br. 45/10,45/11,36/13,39/13 i 47/17) propisano da privatna ustanova koja izvodi javno važeće obrazovne programe može da se finansira iz Budžeta Crne Gore ukoliko ispunjava uslove u skladu sa ovim zakonom; da je Zakonom takođe propisano da Ministarstvo prosvjete utvrđuje da li privatna ustanova ispunjava uslove za finansiranje, kao i da se međusobna prava i obaveze između privatne ustanove i države uređuju ugovorom; da je privatna ustanova Škola za osnovno baletsko obrazovanje „Princeza Ksenija“, sticala sredstva iz budžeta Crne Gore za bruto plate zaposlenih na osnovu zaključenih ugovora o finansiranju, kao i dodjelom jednokratnih novčanih pomoći; da ustanova u skladu sa Zakonom stiče sredstva i po osnovu naknade za školarinu koju plaćaju učenici, odnosno roditelji; da je Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, Mišljenjem o predlogu Zakona o budžetu Crne Gore, predložio da se „preispita mogućnost ponovnog finansiranja Baletske škole „Princeza Ksenija u okviru potrošačke jedinice Ministarstvo prosvjete“; da imajući u vidu da je finansiranje privatne ustanove koja izvodi javno važeće obrazovne programe utvrđeno kao mogućnost, a ne pravo privatne ustanove, kao i raspoloživa budžetska sredstva, Ministarstvo prosvjete nije obnovilo ugovor o finansiranju sa privatnom ustanovom Škola za osnovno baletsko obrazovanje „Princeza Ksenija“.

4. Nakon toga, Zaštitnik je zatražio dopunsko izjašnjenje od Ministarstva prosvjete na okolnosti:

- koji su kriterijumi po kojima privatna ustanova može ostvariti finansiranje iz Budžeta tog Ministarstva;
- koji su razlozi prestanka finansiranja Baletske škole “Princeza Ksenija”;

- koje su aktivnosti preduzete u skladu sa Zaključkom Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport da se preispita mogućnost ponovnog finansiranja Baletske škole "Princeza Ksenija";
- da li je direktorici Baletske škole "Princeza Ksenija", dostavljen odgovor po njenom podnesku od, 29.01.2018. godine;
- da li postoje private obrazovne ustanove koje dobijaju sredstva iz Budžeta Ministarstva i ako postoje koje su to ustanove;

Ministarstvo međutim nije dostavilo dopunsko izjašnjenje u ostavljenom roku, a ni nakon toga te je Zaštitnik na osnovu čl. 35 stav 3 i 4 Pravila o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Sl. List CG“ br. 53/14) zauzeo stav na osnovu podataka sa kojima raspolaže.

III Utvrđene činjenice

5. Iz pritužbe, dostavljenog izjašnjenje i raspoložive dokumentacije proizilazi:

- da je Škola za osnovno baletsko obrazovanje „Princeza Ksenija“ (u daljem tekstu Škola) osnovana 2004. godine u Baru i da obrazuje djecu baletskoj umjetnosti u Baru, Podgorici i Nikšiću;
- da polaznice i gosti škole od 2010. godine, nastupaju na sceni Crnogorskog narodnog pozorišta, instituciji od velikog kulturnog značaja, izvodeći koreografije respektabilnih inostranih koreografa (Katja Petrovska – Sofija, Galina Jevgenijevna Čajkovska – Kijev, Svetlana Arkadijevna Tsidilina – Perm, Lidija Pilipenko - Beograd i dr.) što je prema ocjeni opšte javnosti, dalo doprinos razvoju kulturne scene u Crnoj Gori; (to je prva baletska škola čije su predstave na repertoaru CNP-a);
- da je Program rada Škole odobren od Ministarstva prosvjete, (Škola posjeduje licencu);
- da je Ministarstvo prosvjete od 2010 - 2015 godine, shodno Zakonu, finansiralo Školu na osnovu ugovora o finansiranju zaključenih između Ministarstva prosvjete i ustanove „Princeza Ksenija“ iz Bara:
 - ugovor zaključen 1.09.2010. godine (djel. br. 01-4284 od 27.09.2010. godine)
 - ugovor zaključen 5.09.2011. godine (djel. br. 01-4744/2 od 5.09.2011. godine)
 - ugovor zaključen 13.09.2012. godine (djel. br. 01-5231 od 1.10.2012. godine)
 - ugovor zaključen 21.10.2013. godine (djel.br. 01-4209/4 od 22.10.2013. godine)
 - ugovor zaključen 15.09.2014. godine (djel. br. 01-3546/2 od 15.09.2014. godine)
- da od školske 2015/2016 godine, Škola ne dobija sredstva od Ministarstva i pored ostvarenih rezultata, ni nakon molbi i obraćanja radi daljeg finansiranja;
- da je Škola gostovala na prestižnim međunarodnim festivalima i član je „Dječije lige nacija“ zajedno sa 45 država svijeta i dobitnik brojnih nagrada (učešća Konzervatorij nacional Pariz 2004; Festival „Let’s change world to the better “ ARTEK Ukrajina 2005; 2007; 2010; 2011; 2012; 2013; 2014.); Medjunarodni festival Danza Inetrnacionale Peskara 2010 Italija specijalna nagrada; Medjunarodni festival „Mia Čorak Slavenska“ Zagreb 2012; Internavionalno takmičenje Zagreb 2012.god. specijalna nagrada „Carlotta Grisi“; Inetrnacionalno takmičenje „Sicilia Barocca 2013 “ drugo mjesto; Internacionalni festival igre „Tancolimp“ Berlin 2013, Pohvala ansamblu i solistima; Gostovanje u Schonbron palati u Beču na koncertu Maestra Roberta Wernera (člana Bečke opere) 2016; Učesće učenika na 75. balu Bečke filharmonije 2017; Posjeta balerina Nacionalnom Baletu Kine i Pekinškoj akademiji igre - mart 2017; Beogradski festival igre (revijalnog tipa) brojni komplimenti ansamblu i solistima 2017; Koprodukcija sa Beijing Dance Academy - baletski spektakl „Pepeljuga“ februar 2018; Medjunarodno takmicenje „Balance“ Sarajevo 2018 III nagrada; Ucesce na II China - CEEC Arts Cooperation Forum 16+1, Chengdu, 10-15 jun 2018;
- da su kontinuirani nastupi Škole na sceni Crnogorskog Narodnog Pozorišta od 2010. godine sa predstavama “Merry Popins“, 2011 “RAPSODIJA 29“ Multi-medijalna koreo drama, 2012,“ČIPOLINO“ baletski spektakl, Katia Petrovska 2013. „Krcko Oraščić“ balet, koreografija Svetlana Arkadijevna Tcidilina 2014. “Vilenjak iz igrice” baletski spektakl. 2015 - “Molitva u plavom”, koreografija Antoaneta Aleksijeva 2015 „Grand pas classique–Paquita“, adaptacija koreografije Ana Halas, 2016 “Montenegro forever” – baletski spektakl povodom proslave 10 godina nezavisnosti Crne Gore - koreografija Galina Tchaikovska, 2016 „Chipollino“, baletski spektakl, koreografija Katia Petrovska, 2017 i 2018 “Pepeljuga”, baletski spektakl, koreografija Katia Petrovska;

- da su neki učenici Škole sada studenti Akademije umjetnosti u Plovidu -Bugarska, Beijing Dance Academy, što otvaraja perspektivu stvaranja visoko obrazovanog stručnog kadra ove umjetnosti, (koji naša država nema.)
- da predstavnici baletske škole „Princeza Ksenija“ u toku 2017. godine, prisustvovali su časovima i probama eminentne Summer Academy u Pekingu - Kina, kao i baletskom spektaklu u teatru „Tijančiao“ i tom prilikom dogovorena je saradnja prema kojoj se naši baletski umjetnici mogu usavršavati u Kini;
- da je Baletska škola sa vrlo uspješnim projektima već dvije godine prisutna u Kini i nastavlja saradnju sa renomiranim institucijama baletskog obrazovanja u baletskoj umjetnosti u svijetu, kao što su Nacionalni balet Kine, Beijing Dance Academy, Minzu university i dr, što predstavlja i svojevrsnu promociju Crne Gore u Kini;
- da je Skupština Crne Gore – Odbor za prosvjetu nauku, kulturu i sport u Mišljenju o predlogu Zakona o Budžetu Crne Gore za 2018. godinu, (br 33/17-7 od 11.12.2017. godine), podržao inicijativu Baletske škole „Princeza Ksenija“ i donio Zaključak „da se preispita mogućnost ponovnog finansiranja Baletske škole „Princeza Ksenija“ u okviru potrošačke jedinice Ministarstvo prosvjete;
- da se 29.01.2018. godine, direktorica Škole pisanim putem obratila Ministarstvu prosvjete, radi realizacije citiranog Zaključka, a nije dobila odgovor;
- da Ministarstvo prosvjete nije razmotrilo Zaključak Odbora koji se odnosi na ponovno finansiranje Škole niti je dostavilo odgovor direktorici Škole;
- da je, u međuvremenu, 2.06.2018. godine, zatvorena Baletska škola „Princeza Ksenija“ u Baru, zbog nedostatka finansijskih sredstava;
- Da Baletska škola „Princeza Ksenija“ zapažena kao ozbiljna obrazovna ustanova koja nudi kvalitetno baletsko obrazovanjedaje i koja je značajna za afirmaciju i popularizaciju baleta u Crnoj Gori.

IV Relevantni propisi

6. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/7) utvrđeno je:

Svako ima pravo da se, pojedinačno ili zajedno sa drugim, obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor. (čl. 57 stav 1)

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti. (Član 74/1)

Jemči se pravo na školovanje pod jednakim uslovima. (Član 75/1)

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a, garantovano je:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.” (Član 3 stav 1)

“Države-potpisnice priznaju pravo djeteta na obrazovanje, a da bi se ovo pravo ostvarilo postupno i na osnovi jednakih mogućnosti, one će: (a) Proglasiti osnovno školovanje obaveznim i besplatno dostupnim za svakoga; (b) Ohrabrivati razvitak različitih oblika srednjeg obrazovanja, uključujući opšte i stručno obrazovanje, učiniti ih dostupnim i pristupačnim svakom djetetu, i poduzeti odgovarajuće mjere kao što je uvođenje besplatnog obrazovanja i nuđenje finansijske pomoći u slučaju potrebe; (c) Omogućiti pristup visokom obrazovanju za sve, na osnovu sposobnosti, svim odgovarajućim sredstvima; (d) Učiniti dostupnim svoj djeci obrazovne i stručno-obrazovne informacije i savjetovanje; (e) Preduzeti mjere da se podrži redovno pohađanje škola i smanjenje stopa prekida školovanja.”(Član 28/1) “

Države-potpisnice se slažu da se obrazovanje djeteta usmjeri ka:

Razvoju dječije ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti;... ”(čl. 29 stav 1/1.)

8. Zakon o državnoj upravi (“Sl. list RCG”, br. 38/03 2003, Sl. list CG”, br. 22/08,... 13/18), propisuje:

U vršenju svojih poslova organi državne uprave obezbjeđuju jednaku i efikasnu zaštitu prava i na zakonu zasnovanih interesa fizičkih i pravnih lica.

Organi državne uprave dužni su da zakonito i blagovremeno odlučuju u stvarima iz svoje nadležnosti. (čl. 5)

Ministarstva utvrđuju razvojne strategije i podstiču privredni, socijalni, kulturni, ekološki i opšti društveni razvoj praćenjem i razmjenom podataka i evidencija i statističkim i analitičkim praćenjem stanja u oblastima za koje su osnovana i predlaganjem i donošenjem mjera. (čl. 27)

Ministar predstavlja ministarstvo i upravlja i rukovodi njegovim radom.

Ministar za svoj rad, rad ministarstva, kao i za stanje u upravnoj oblasti odgovara Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) i predsjedniku Vlade. (čl. 41 stav 1 i 2)

Organi državne uprave dužni su, na zakonit način i blagovremeno, postupati po zahtjevima građana koji oni podnose radi ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza.

Organi državne uprave građanima daju potrebne podatke, obavještenja i objašnjenja i pružaju odgovarajuću stručnu pomoć. (čl. 52 stav 1 i 2)

9. Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju ("Sl. listu RCG", 31/05, 49/07, "Sl. listu CG", br 21/09... 45/10, ..., 44/13), propisano je:

Obrazovanje i vaspitanje ima za cilj:

da omogući pojedincu, u skladu sa sopstvenim mogućnostima, uključivanje i participaciju na svim nivoima rada i djelovanja (član 2/6)

Javno važeći obrazovni program je obrazovni program koji donosi ili odobrava nadležni organ; (čl. 18/1 tačka 12)

Osnivač javne ustanove može biti Država, odnosno opština, glavni grad ili prestonica (u daljem tekstu: opština).

Privatnu ustanovu može da osnuje domaće i strano pravno ili fizičko lice. (čl. 43/1 i 2)

Privatna ustanova koja izvodi javno važeće obrazovne programe **može da se finansira iz budžeta Crne Gore** u skladu sa ovim zakonom, ako:

- 1) izvodi obrazovni program od prvog do završnog razreda školovanja;
- 2) izvodi obrazovni program za djecu predškolskog uzrasta u trajanju od najmanje godinu dana;
- 3) ima upisana najmanje dva odjeljenja prvog razreda, a za umjetničku školu najmanje 35 učenika;
- 4) ima zaposlene nastavnike i saradnike potrebne za izvođenje obrazovnog programa, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Ministarstvo utvrđuje da li privatna ustanova ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.

Srednje vjerske škole (koje izvode javno važeće obrazovne programe) mogu se finansirati iz budžeta Crne Gore, u skladu sa članom 138 ovog zakona.

Međusobna prava i obaveze između privatne ustanove i države, uređuju se upravnim ugovorom. (čl. 139)

10. Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Sl. list RCG", br. 64/02 .. "Sl. list CG", br. 45/10 ... 47/17)

Uporedo sa sticanjem osnovnog obrazovanja i vaspitanja može se steći i osnovno umjetničko obrazovanje (muzičko, baletsko i dr.), pod uslovima i na način propisanim ovim zakonom.

11. Zakonom o upravnom postupku ("Sl. List CG", br. 56/2014, 20/2015, 40/2016 i 37/2017) propisano je:

Podneskom u upravnom postupku smatra se zahtjev, predlog, prijava, molba, žalba, predstavka, prigovor i drugi podnesak kojima se stranka obraća javnopravnom organu u vezi sa određenom upravnom stvari.(čl. 59/1)

12. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG" br. 42/11 i 32/14) propisuje:

O podnijetoj pritužbi i njenoj sadržini Zaštitnik/ca obavještava starješinu/ku, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji se akt, radnju ili nepostupanje pritužba odnosi, radi izjašnjenja i određuje mu rok za dostavljanje izjašnjenja i potrebne dokumentacije, koji ne može biti kraći od osam dana.

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/na je da dostavi izjašnjenje i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana, u roku koji mu Zaštitnik/ca odredi.

Ako izjašnjenje iz stava 2 ovog člana ne sadrži sve potrebne podatke ili nije dostavljena potrebna dokumentacija, starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/na je da na zahtjev Zaštitnika/ce dostavi **dopunu izjašnjenja** i potrebnu dokumentaciju. (čl. 35)

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po zahtjevu u određenom roku, dužan/a je da, bez odlaganja, o razlozima obavijesti Zaštitnika/cu.

Nepostupanje po zahtjevu smatra se ometanjem rada Zaštitnika/ce, koji o tome može upoznati neposredno viši organ ili Skupštinu ili obavijestiti javnost. (čl. 37)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (član 41)

Starješina/ka odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama na izvršenju preporuke. (čl. 42/1)

13. Relevantna praksa

Baletska škola „Princeza Ksenija“, od Ministarstva kulture dobila je iznos od 10.000 eura za produkciju baletske predstave, a Opština Nikšić, uložila je iznos od 30.000 eura u adaptaciju prostora namjenjenog za ovu Školu koji se nalazi u okviru Nikšićkog pozorišta.

V Zaključna ocjena

14. Po ispitivanju svih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je utvrdio da je pritužba opravdana i da je nepostupanjem Ministarstva prosvjete po zahtjevu podnositeljke pritužbe o finansiranju Baletske škole „Princeza Ksenija“ i izostankom njenog finansiranja, doveden u pitanje dalji rad Škole, odnosno dalje školovanje njenih polaznika.

15. Zaštitnik konstatuje da je Škola licencirana od strane Ministarstva prosvjete te da izvodi javno važeći obrazovni program za djecu u tri grada u Crnoj Gori (Bar, Podgorica i Nikšić). Zapaža se da je u tim opštinama došlo do relevantnog unaprjeđenja stvaralaštva, imajući u vidu da je Škola prepoznata kao ustanova od posebnog kulturnog značaja za državu. Škola ima akreditovani obrazovni plan i program, kompetentne profesore klasičnog baleta i pratećih stručnih predmeta iz Rusije, Ukrajine, Mađarske, Bugarske, a takođe dolaze i gostujući koreografi iz drugih krajeva svijeta. Učenici Škole dobitnici su brojnih nagrada na internacionalnim festivalima u Francuskoj, Bugarskoj, Ukrajini, Italiji, Njemačkoj, Hrvatskoj. U junu 2018. godine predstavnici Škole prisustvovali su Forumu kulture u Čengduu - Kina, gdje su predstavnici umjetničkih disciplina plesa, muzike pozorišta, gosti iz 16 zemalja Evrope, razmijenili ideje za projekte i moguću saradnju. Opšta ocjena je da su Škola i njeni polaznici, svojim angažovanjem ostvarili vidljive rezultate i značajane pomake u ovoj umjetnosti, doprinijeli svestranom razvoju pojedinaca i podizanju svijesti o kulturi.

16. Zaštitnik podsjeća, da je određeni vremenski period država finansirala Školu, shodno Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju, odredbi čl 139, kojom je propisano na koji način privatne ustanove mogu da se finansiraju iz Budžeta Crne Gore. Naime, Ministarstvo prosvjete, na osnovu ugovora o finansiranju (nakon što je utvrdilo da Škola ispunjava Zakonom propisane uslove za finansiranje iz Budžeta Crne Gore) finansiralo je Školu za plate zaposlenih u periodu od 2010-2015 godine. Na taj način i balet u Crnoj Gori, kao jedna od najstarijih plesnih tehnika, koja je osnova ostalim plesnim stilovima, dobio ozbiljniju pozornost i pažnju države. Država je, ulažući finansijska sredstva pokazala namjeru i volju da umjetničko obrazovanje, umjetnost i kultura, budu konstanta u prepoznavanju gradova u kojima škola egzistira. Mjesta gdje djeca odrastaju i obrazuju se, kultura i lokalna zajednica imaju veliku važnost i uticaj na živote, učenje i razvoj identiteta djece.

17. Evidentno je da od školske 2015/2016 godine, Ministarstvo prosvjete prestaje da finansira Školu i pored više obraćanja direktorke Škole, ne obrazlažući razloge tog (ne)postupanja. Ovo je neshvatljivo iz razloga što je Škola ispunjavala zakonom propisane uslove u tom periodu i ostvarivala značajan uspjeh.

18. Zaštitnik zapaža da se direktorica Škole u cilju rješavanja ovog problema obraćala relevantnim institucijama. U tom smislu, a u cilju pripreme Budžeta CG za 2018. godinu, prisustvovala je i radu Obora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore, IX-toj Sjednici održanoj u decembru 2017. godine. Sjednici je prisustvovao i ministar prosvjete, koji nije bio protiv da se Škola ponovo finansira iz Budžeta. Odbor je naime, jednoglasno donio Zaključak da se „preispita mogućnost ponovnog finansiranja Baletske škole „Princeza Ksenija“ u okviru potrošačke jedinice Ministarstvo prosvjete, što je istaknuto u Mišljenju o predlogu Zakona o Budžetu Crne Gore za 2018. godinu, dostavljenom Odboru za ekonomiju finansije i budžet. Na taj način Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport je prepoznao važnost ove grane u obrazovanju i kulturi. Međutim, do danas, Ministarstvo prosvjete nije preduzelo aktivnosti u skladu sa Zaključkom, iako je ministar prosvjete u svojim istupima naglašavao značaj umjetnosti i pozorišta.¹ Ponovnim finansiranjem ove Baletske škole, po mišljenju Zaštitnika, Ministarstvo bi u skladu sa Zakonom i pozitivnom praksom, podstaklo umjetničko obrazovanje djece.

¹ Prilikom realizacije projekta „Naša stanice je pozorište“ ministar Damir Šehović je istakao da „moramo stvarati pozorišnu publiku koja je dostojna velikih umjetničkih djela, jer tamo gdje nemate takvu publiku, nećete imati ni velika djela, jer ih niko neće tražiti niti umjeti prepoznati“ <http://www.mps.gov.me>

19. Iz izjašnjenja Ministarstva prosvjete Zaštitniku, proizilazi da to Ministarstvo nije postupilo u skladu sa Zaključkom odbora Skupštine i nije obnovilo ugovor o finansiranju Škole, navodeći da je finansiranje privatne ustanove koja izvodi javno važeće obrazovne programe utvrđeno kao mogućnost, a ne pravo privatne ustanove, kao i raspoloživim budžetskim sredstvima. Zaštitnik razumije da su finansijska sredstva Ministarstva ograničena, ali takođe primjećuje da je za 2018. godinu budžet Ministarstva prosvjete povećan za oko tri miliona eura u odnosu na 2017. godinu. Ministarstvo nije dostavilo odgovor na pitanje, da li u ovom trenutku postoje privatne obrazovne ustanove koje dobijaju sredstva iz Budžeta Ministarstva i ako postoje koje su to ustanove, ali se zapaža da je u 2018. godini, primjenom čl. 139 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, finansirana srednja vjerska škola Medresa „Mehmet Fatih“ iz Podgorice, iznosom od 500.000 €, što smatramo pozitivnim primjerom. Ovo ukazuje na činjenicu da su Budžetom Crne Gore bila obezbijeđena sredstva za finansiranje privatnih ustanova koje izvode javno važeći program i vjerskih škola, shodno članu 139 pomenutog Zakona. Kako ne postoje jasna pravila o raspodjeli sredstava, može se zaključiti da se radi o arbitrarnom odlučivanju.

20. Zaštitnik smatra da je Ministarstvo prosvete bilo dužno da u skladu sa Zaključkom Odbora, pažljivo razmotri mogućnost da ponovo finansira Školu. Naime, u današnje vrijeme modernih tehnologija postavlja se pitanje kako djeca provode slobodno vrijeme kada se istinske kulturne vrijednosti stavljaju po strani i kada djeca sve manje svog vremena provode na kvalitetan način. Svakako tome doprinosi i dostupnost različitih sadržaja upitnog kvaliteta, što može dovesti do deformisanja kulturnog života djece i mladih, pa su mladi sve manje kreativni i podsticajni. Iz svog slobodnog vremena uklonili su želju za takmičarskim duhom, ne odlaze biblioteke u pozorište. Vraćanjem djece umjetnosti i usmjeravanje ka njoj, u ovom slučaju, ka baletu, način je da se spoji obrazovanje i slobodno vrijeme sa zdravim stilovima života, što je, smatramo, u najboljem interesu djece.

21. Primjećuje se da je nedavno, u junu 2018. godine, iz razloga finansijske prirode zatvorena Škola „Princeza Ksenija“ sa sjedištem u Baru, koja je egzistirala od 2004 - 2018 godine u tom gradu. Na taj način, djeca koja se obrazuju u Baru, dovedena su u situaciju da ne mogu u svom gradu nastaviti željeno baletsko obrazovanje. Zaštitnik izražava žaljenje zbog ove činjenice, ali i vjeruje da je ovo privremena situacija i da će Ministarstvo prosvjete preduzeti sve aktivnosti da obrazovne ustanove koje izvode javno važeći obrazovni program i ostvaruju odlične rezultate, biti finansijski podržane kako bi opstale i nastavile da funkcionišu, umjesto da se zatvaraju. Ohrabruje činjenica da su Ministarstvo kulture i Opština Nikšić, prepoznali značaj umjetničkog obrazovanja i dali doprinos njegovom razvoju.

22. Evidentno je da se u dužem vremenskom periodu direktorica obraćala Ministarstvu prosvjete tražeći u cilju rješavanja problema finansiranja Škole i da nije dobila odgovor na svoja obraćanja. Ovakvo postupanje Ministarstva prosvjete nije u skladu sa standardom dobrog postupanja i etičkim pravilima ponašanja u postupanju organa/ustanova koje obavljaju djelatnost od javnog interesa. Takođe, nedostavljanjem odgovora podnositeljki pritužbe, protivno je odredbi čl. 57 stav 1 Ustava Crne Gore kojom se određuje da svako ima pravo da se obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor.

23. Pozitivni propisi i načela dobre uprave zahtijevaju od organa uprave da postupaju i preduzimaju mjere u okviru svoje nadležnosti u razumnom roku. Standard dobre uprave ne dozvoljava nečinjenje i pasivnost, već traži aktivan, angažovan stav organa uprave prema obavljanju poslova iz svog djelokruga i zakonito vršenje tih poslova. Nevršenje poslova i radnji iz djelokruga svoje nadležnosti ima za posljedicu stvaranje pravne nesigurnosti, otežavanje pravnog položaja građana i kršenje njihovih prava.

24. Zaštitnik ukazuje da je institucija Zaštitnika ustanovljena i u cilju promovisanja dobre uprave i vladavine prava i da su organi u postupku dužni da saraduju sa Zaštitnikom.

Međutim, u konkretnom slučaju Ministarstvu prosvjete ignorisalo je zahtjev Zaštitnika za dostavljanje dopunskog izjašnjenja koji se odnosi na finansiranje privatnih obrazovnih ustanova. Stoga, Zaštitnik podsjeća da se

Prilikom najave plana da se otvore područna odjeljenja muzičkih škola u Plavu, Rožajama i Mojkovcu: „Cilj Ministarstva nije samo unapređenje nastavnog procesa u osnovnim i srednjim školama, već i razvijanje osjećaja za lijepo kod djece, usmjeravanje ka umjetnosti i kvalitetnim sadržajima“

nepostupanje po zahtjevu Zaštitnika u skladu sa odredbom člana 37 stav 2 Zakona o Zaštitniku smatra ometanjem njegovog rada.

25. Na osnovu utvrđenog stanja i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ustanovljena u cilju uspostavljanja i promovisanja dobre uprave i vladavine prava, odnosno radi zaštite ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćen, a polazeći od načela pravde i pravičnosti, u cilju ostvarivanja prava i najboljeg interesa djeteta, Zaštitnik

P R E P O R U Č U J E

MINISTARSTVU PROSVJETE

- Da utvrdi jasne kriterijume po kojima će u narednom periodu finansirati privatne obrazovne ustanove i srednje vjerske škole (koje izvode javno važeći obrazovni program) u skladu sa članom 139 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju;
- Da razmotri mogućnost daljeg finansiranja Škole za osnovno baletsko obrazovanje „Princeza Ksenija“ u skladu sa članom 139 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju i Zaključkom Odbora za nauku, kulturu i sport od 11.12.2017. godine;
- Da u buduće postupa blagovremeno i dostavlja odgovore podnosiocima zahtjeva na podnijete zahtjeve/molbe;

Ministarstvo je dužno da po isteku roka od 20 dana, Zaštitniku dostavi izvještaj o namjeravanim o preduzetim aktivnostima na izvršenju preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- Ministarstvu prosvjete
- Podnositeljki pritužbe direktorici Baletske škole "Princaza Ksenija" gdji XX
- a/a